

Inhoud

Voorwoord	13
1 De EU-ropese stad kent vele duiders	15
<i>Virginie Mamadouh en Anne van Wageningen</i>	

Deel 1 Burgerschap

2 Thuis in de stad?	23
Over het verschil tussen vriendschap en amicaliteit	
<i>Jan Willem Duyvendak en Fenneke Wekker</i>	
3 Tolerant leefklimaat?	31
Kanttekeningen bij een geflatteerd zelfbeeld	
<i>Thijl Sunier</i>	
4 Seks en stad	37
Ruimte voor seksueel burgerschap	
<i>Gert Hekma</i>	
5 De stad als integratiemotor?	45
Actieve geïntegreerde migranten vragen om een actieve overheid	
<i>Jeanine Klaver en Arend Odé</i>	
6 Ongedocumenteerde immigranten	51
Tussen uitsluiting en integratie	
<i>Blanca Garcés-Mascareñas en Sébastien Chauvin</i>	
7 Van Mokum naar Damsko, en weer terug?	59
Diepe taaldiversiteit en de nieuwe stedelijkheid	
<i>Virginie Mamadouh en Nesrin El Ayadi</i>	

- 8 Scholen in de meertalige stad 67
Niet elke taal is gelijk
Orhan Agirdag
- 9 Stadskinderen en burgerschap 75
Lia Karsten
- 10 Op sommige plekken doet verandering pijn 83
Fenne M. Pinkster
- 11 Ballingen in de stad – een drieluik 89
Guido Snel, Sepp Eckenhaussen en Fien de Ruiter

Deel 2 Stedelijke knooppunten

- 12 Hub Cities 2.0 voor de 21ste eeuw 105
Núria Arbonés Aran
- 13 Concurrerende steden en stedelijke netwerken in
middeleeuws Europa 111
Arie van Steensel
- 14 Voorbij antistedelijke sentimenten 119
Naar een nieuwe grootstedelijke Europese familie
Zef Hemel
- 15 Hippe koffietenten en stedelijke sociabiliteit 125
Jan Rath en Wietze Gelmers
- 16 Een geruisloze verplaatsing 133
Hoe de stadsgevangenis verdween uit Amsterdam en
elders
G. Geltner

17 **Bouw 'es wat anders!** 141
Hoe Amsterdammers in verzet kwamen tegen de
uitverkoop van hun binnenstad
Tim Verlaan

18 **'Big is beautiful'?** 149
Kleinschalige stedelijke projecten voor een nieuwe eeuw
Stan Majoor

19 **Creatieve steden en krimpende steden: valse
tegenpolen?** 155
Marco Bontje

Deel 3 Creatieve steden

20 **Creatieve vernietiging en herstel van steden** 165
Joost Jonker

21 **Visioenen en zinnebeelden voor de creatieve stad** 173
Van de stedenmaagd tot het 3D Print Canal House
Claartje Rasterhoff

22 **Slimme steden koesteren hun slimme burgers** 181
Frank Kresin

23 **De gevaren van een getemde stad** 187
Robert C. Kloosterman

24 **Steden en creatieve onvoorspelbaarheid** 193
Moritz Föllmer

25 **Broedplaatsen: de kraakpanden van de 21ste eeuw?** 199
Jaap Draaisma

- 26 Nieuwe steden als laboratoria voor een nieuwe
stedelijkheid 207
Arnold Reijndorp

Deel 4 Duurzame steden

- 27 De sociale duurzaamheid van Europese steden 217
Het belang van lokale overheden
Sako Musterd en Jan Nijman
- 28 Lastig en laveloos 225
De strijd tegen openbare dronkenschap in de stedelijke
ruimte
Gemma Blok
- 29 ProefGroen 233
Gezond eten kan ook lekker en duurzaam zijn
*Coosje Dijkstra, Jutka Halberstadt, Jaap Seidell en
Arnoud Verhoeff*
- 30 Fietsen moet je leren 241
Een fietsstad maak je door vallen en opstaan
Marco te Brömmelstroet
- 31 Toenemende sociaal-ruimtelijke segregatie in
Europese hoofdsteden: andere overheid, minder
demping 249
Sako Musterd
- 32 De toekomst van de stad 257
Amsterdam tussen groei en rooibouw?
Jeroen Slot en Laure Michon

- 33 Welkom in Amsterdam! Maar niet heus 265
Recht op de stad vraagt om een stad in balans
Arie van Wijngaarden
- 34 Meer dan wonen alleen 273
Het belang van woningcorporaties voor een duurzame
stad
Jeroen van der Veer en Dick Schuiling
- 35 De energieke stad: tussen droom en daad 281
Matthijs Hisschemöller

Deel 5 Stedelijke representatie

- 36 De gedroomde Europese stad (urbo kune) 291
Eberhard van der Laan
- 37 Verweven identiteiten 299
De verbeelding van Amsterdam, Nederland en Europa in
de bebouwde omgeving van de hoofdstad
Michael Wintle
- 38 Oog voor vrijheid: Spinoza en Terstall in Amsterdam 309
Patricia Pisters
- 39 Een stedelijke geopolitiek 317
Of: de gevaren van het inzetten van de stad voor
rebranding van de staat en van Europa
Luiza Bialasiewicz
- 40 Decor en decorum in de diplomatie 325
Herman van der Wusten

41	Stedelijke diplomatie in Europa Wederzijdse betrokkenheid of zakelijk pragmatisme? <i>Claske Vos</i>	333
42	Stedenbanden Zin en onzin van de paradiplomatie van Europese steden <i>Virginie Mamadouh</i>	341
 Deel 6 Steden in netwerken van bestuur en beleid		
43	De stad als instrument voor Europese integratie: napoleontisch Amsterdam <i>Martijn van der Burg en Anne van Wageningen</i>	351
44	De Europese stad als plaats van verzet tegen neoliberalisering <i>P.W. Zuidhof</i>	357
45	Over bed, bad en brood De gemeente als laatste redmiddel voor uitgeprocedeerde asielzoekers <i>Lia Versteegh</i>	365
46	Veilige steden in Europa: de stap naar duurzame verbinding <i>Monica den Boer</i>	371
47	Urban Bijlmermeer Hoe een Europees programma de inzet werd van een 'zwarte revolutie' in Amsterdam-Zuidoost <i>Thea Dukes</i>	379
48	Het Europa van de randgebieden <i>Federico Savini</i>	387

49	EU Stedelijke Agenda: <i>over steden of met steden?</i> <i>Wouter van der Heijde</i>	395
50	2031: het jaar dat de stad de staat ophief <i>Anne van Wageningen</i>	401
	Bijlage 1 – De Europese Unie, het Nederlandse voorzitterschap en Amsterdam	409
	Bijlage 2 – De weg naar de Stedelijke Agenda van de Europese Unie	413